

Історія української культури

Українська культура в другій половині ХХ ст.

тема 8

Доц. Бадєєва Л.І.

Факультет навчання іноземних громадян,
кафедра українознавства, ХНУРЕ

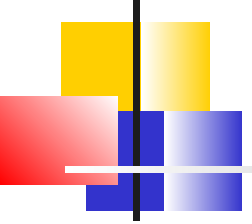

Мета і завдання

---

1. Ознайомитися з процесом відновлення матеріальної бази культури в првоєнний період, охарактеризувати розвиток освіти та науки.
2. Розкрити культурні процеси в умовах хрущовської відлиги, охарактеризувати діяльність шістдесятників.
3. Розглянути становище української культури в умовах кризи авторитаризму.

План

-
-
1. Відновлення матеріальної бази культури. Розвиток освіти та науки.
  2. Культурні процеси в умовах хрущовської «відлиги».
Шістдесятники.
  3. Українська культура в роки кризи авторитаризму.

1. Відновлення матеріальної бази культури. Розвиток освіти та науки.

Розвиток української культури в другій половині ХХ ст. відбувався в умовах поглиблення розколу світу, розпалювання «холодної війни», гонки озброєнь, ідейно-культурного протистояння.

1. Відновлення матеріальної бази культури. Розвиток освіти та науки.

- Масштаб руйнувань в ході німецько-фашистської агресії

- В Україні були відновлені або побудовані заново близько 20 тис. шкіл

1. Відновлення матеріальної бази культури. Розвиток освіти та науки.

У 1978 р. ЦК КПРС прийняв нову постанову, що підсилило русифікацію української системи освіти. Перехід на російську мову викладання стимулювався підвищенням заробітної плати вчителям.

1. Відновлення матеріальної бази культури. Розвиток освіти та науки.

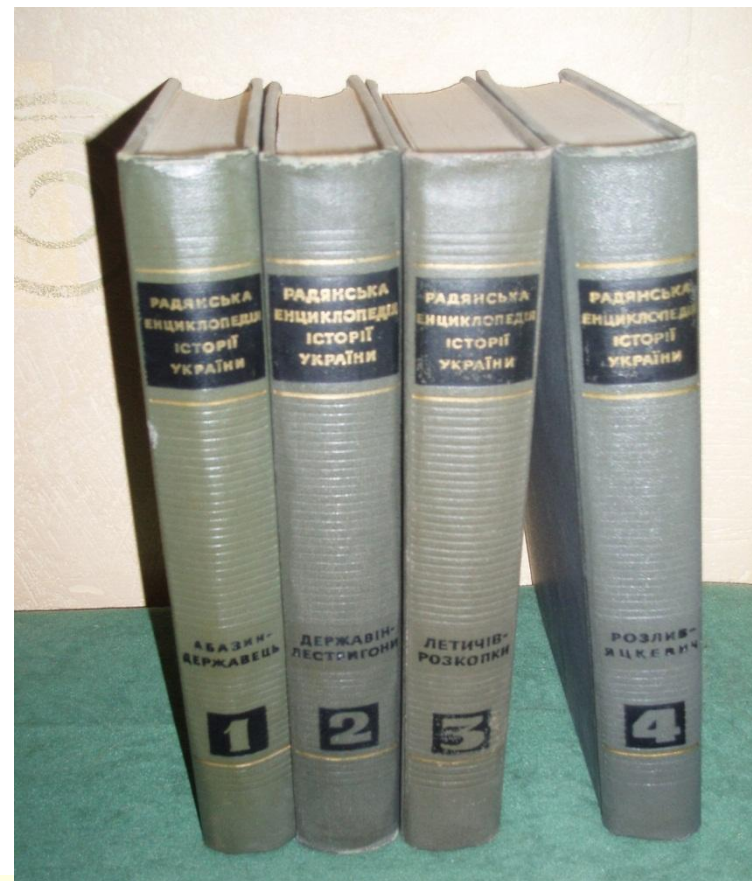
Директор Інституту кібернетики акад. В.
Глушков

Олександр Володимирович
Палладін- – український
біохімік. президент Академії
наук (1946-1962)

1. Відновлення матеріальної бази культури. Розвиток освіти та науки.

Спільними зусиллями вчених АН, вузів, музеїв, архівів і бібліотек були створені фундаментальні дослідження в галузі гуманітарних наук.

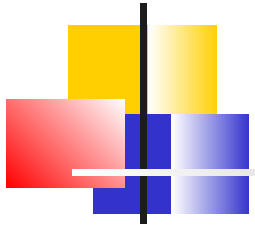

1. Відновлення матеріальної бази культури. Розвиток освіти та науки.

- У грудні 1966р. в Києві виникла нова добровільна громадська організація - Українське товариство охорони пам'яток історії та культури. Завданням товариства було залучення населення до участі в охороні пам'яток історії, археології, архітектури, мистецтва, писемності, етнографії та фольклору.

1. Відновлення матеріальної бази культури. Розвиток освіти та науки.

У 1960 р. - програма «мирного атома»

У ніч з 25 на 26 квітня 1986р. стався вибух Чорнобильської АЕС.

2. Культурні процеси в умовах хрущовської «відлиги». Шістдесятники.

У 1956 – 1965 рр. в СРСР здійснювався курс на часткову десталінізацію країни

2. Культурні процеси в умовах хрущовської «відлиги». Шістдесятники.

Розвиток літератури.

Популярними стали романи М. Стельмаха «Велика рідня», «Кров людська - не водиця», «Хліб і сіль»

МИХАЙЛО
СТЕЛЬМАХ
(1912–1983)

2. Культурні процеси в умовах хрущовської «відлиги». Шістдесятники.

Військова тематика отримала відображення в трилогії О. Гончара "Прапороносці".

2. Культурні процеси в умовах хрущовської «відлиги». Шістдесятники.

- В ході десталінізації були реабілітовані багато українських письменників: В.Еллан-Блакитний, В.Чумак, Г.Косинка, И.Микитенко, З.Тулуб, драматург М.Куліш, режисер Л.Курбас.

Еллан-Блакитний В.

Чумак В.Г.

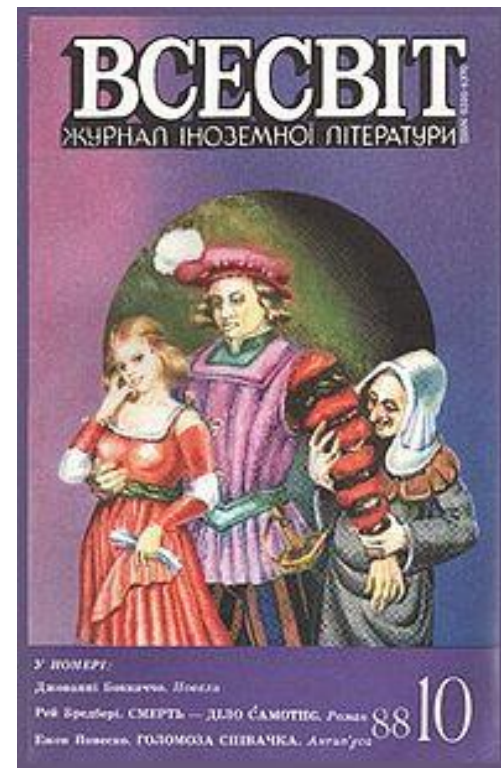
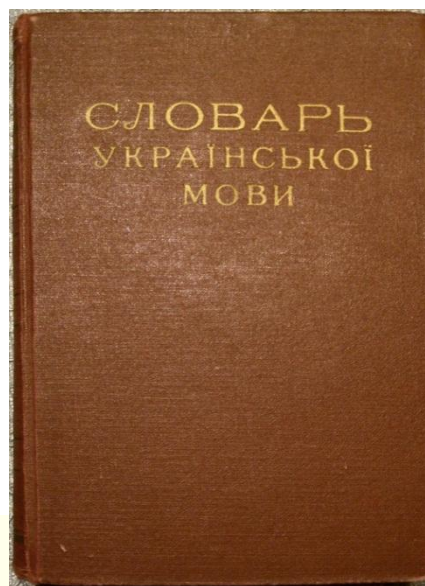

Курбас Л.

2. Культурні процеси в умовах хрущовської «відлиги». Шістдесятники.

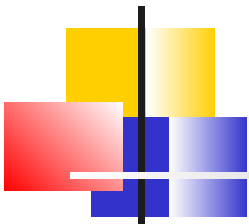
Лібералізація політичного режиму.

перевиданий «Словник української мови» Б. Грінченка.

У 1958р. відновилося видання журналу «Всесвіт».

Культурні процеси в умовах хрущовської "відлиги". Шістдесятники.

Письменники-"шістдесятники" (зліва на право): Микола Вінграновський, Євген Гуцало, Володимир Дрозд, Григорій Тютюнник, Валерій Шевчук і Борис Олійник у саду кіностудії ім. О. Довженка. Фото 1969 року

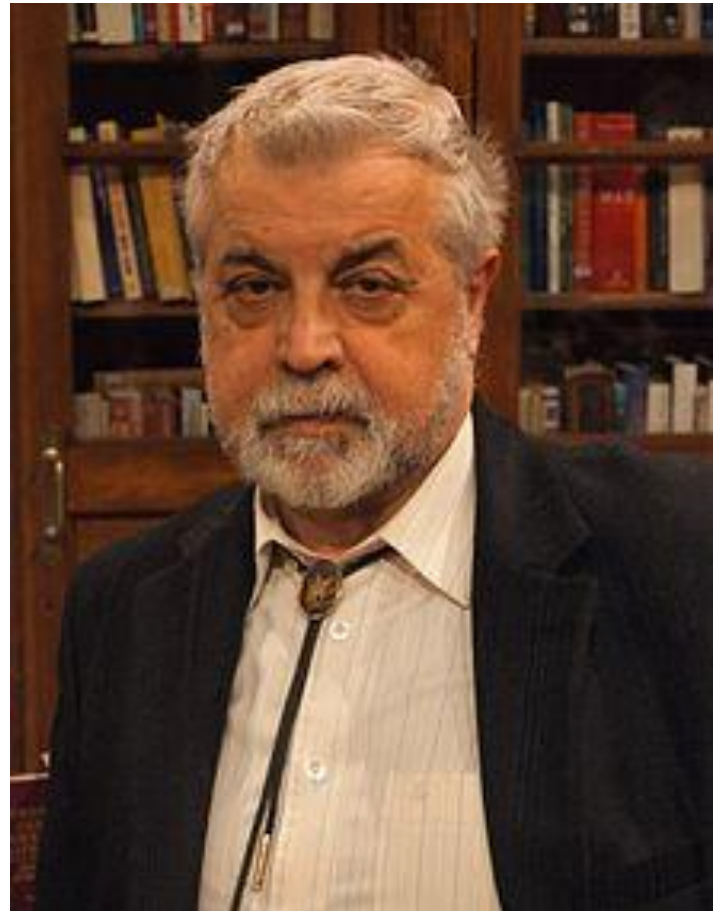
Шістдесятники

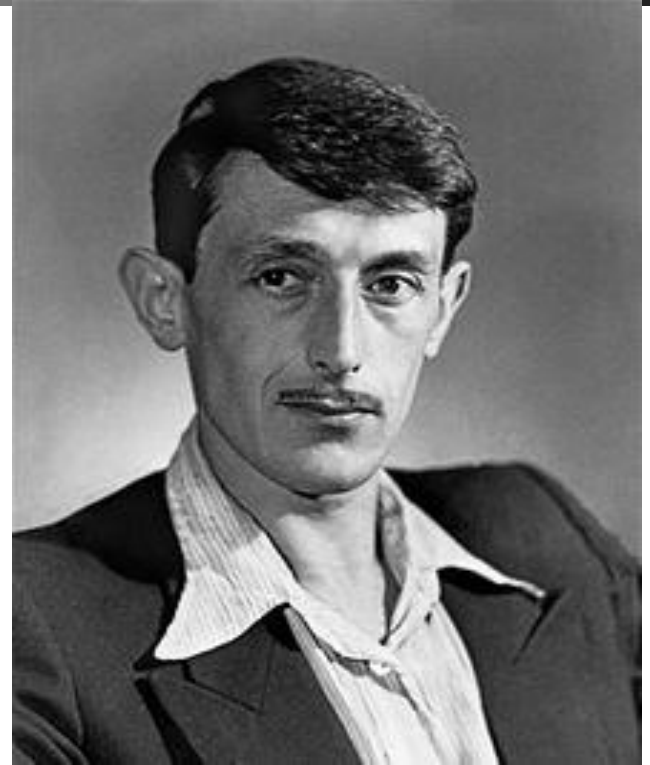
2. Культурні процеси в умовах хрущовської «відлиги». Шістдесятники.

Починалося шістдесятництво з культурно-просвітницької роботи. Восени 1959р. студенти Київського театрального інституту створили Клуб творчої молоді на чолі з Л. Танюком. Спільно зі студентами консерваторії вони створили групи виконавців народних колядок.

Культурні процеси в умовах хрущовської "відлиги". Шістдесятники.

- В 1959 р. Некрасов пише повість «Кіра Георгіївна» і виступає в «Літературній газеті» з рядом статей про необхідність увічнити пам'ять радянських людей, розстріляних фашистами в 1941 р. в Бабиному Яру. Некрасова стали звинувачувати в організації «масових сіоністських збіговиськ». І все-таки пам'ятник у Бабиному Яру було встановлено, і в цьому чимала заслуга письменника.

Некрасов Віктор Платонович
1911-1987 рр.

2. Культурні процеси в умовах хрущовської «відлиги». Шістдесятники.

Нове плідне покоління письменників, що здобувало собі
визнання

В.А. Симоненко
(1935-1963)

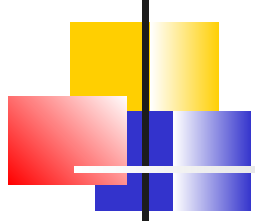
Л.В.Костенко(1930)

В.С. Стус(1938-1985)

2. Культурні процеси в умовах хрущовської «відлиги». Шістдесятники.

Б.Горинь

В. Мороз

І. Світличний

Культурні процеси в умовах хрущовської "відлиги". Шістдесятники.

- У грудні 1965р. І. Дзюба адресував в ЦК КПУ листа з додатком рукопису статті «Інтернаціоналізм чи русифікація?».

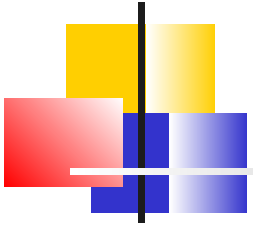
Культурні процеси в умовах хрущовської "відлиги". Шістдесятники.

- Алла Горська (1929-1970)

« Село
»

2. Культурні процеси в умовах хрущовської «відлиги». Шістдесятники.

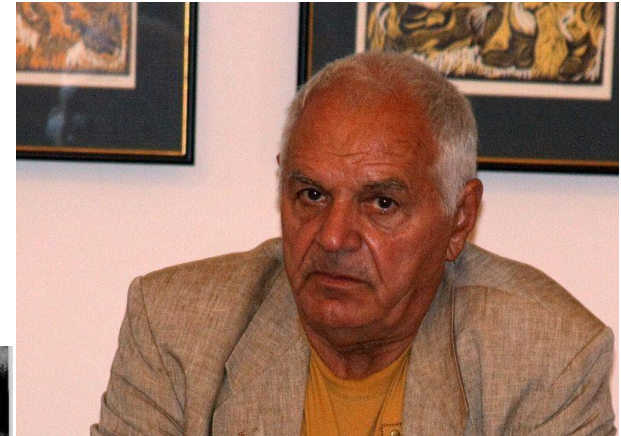
Українське поетичне кіно.

Ю.Г. Ілленко

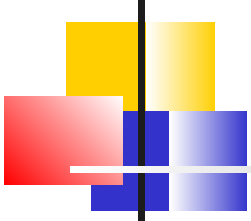
С.Й. Параджанов

Л.М. Осика

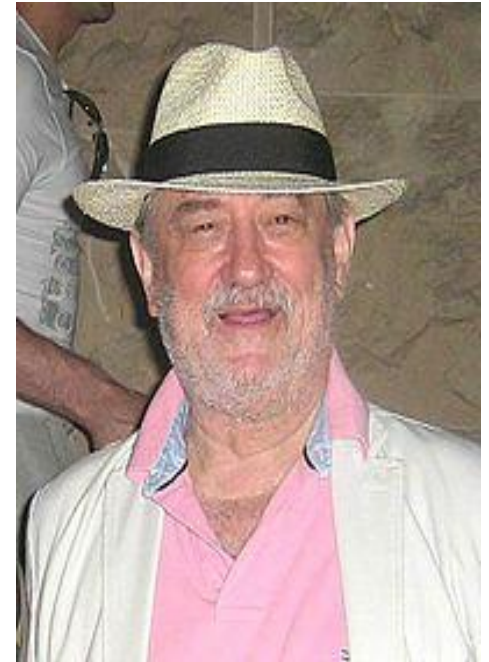
2. Культурні процеси в умовах хрущовської «відлиги». Шістдесятники.

В.Заклунна

В.
Івченко

Б. Ступка

2. Культурні процеси в умовах хрущовської «відлиги». Шістдесятники.

У формалізмі і аполітичності звинувачували поетів, більшість втратили можливість друкувати свої твори, писати картини. Таким чином, збереження ідеологічного диктату в сфері культури обмежувало творчі можливості мистецтва.

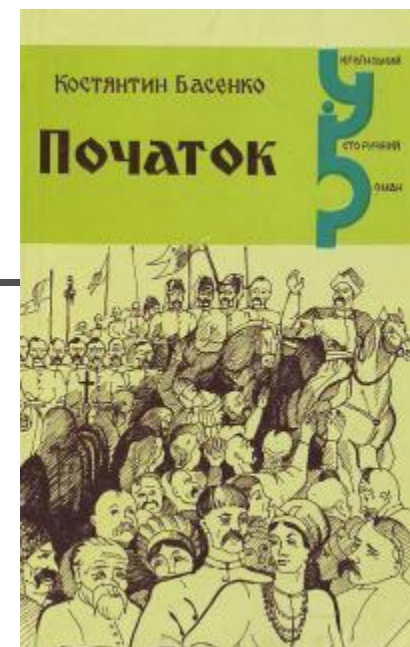
3. Українська культура в роки кризи авторитаризму.

Період 1965 – 1985 рр. - «застій» (криза авторитаризму).

ет українська культура в режі кризи авторитаризму.

- Партійні органи приймають ряд постанов, у яких зобов'язують письменницькі організації «посилити боротьбу з проявами буржуазного націоналізму, національної обмеженості. Десять років шукає можливість публікації свого роману у віршах «Маруся Чурай» Л. Костенко. Стільки ж років йде у К. Басенко на публікацію роману «Початок», який розповідає в художній формі про розвиток української культури першої третини XVII ст.

3. Українська культура в роки кризи авторитаризму.

- Відсутність належних умов зберігання пам'ятників культури минулого обертається непоправними втратами. У 1964р. у пожежі гине збори відділу україністики Центральної бібліотеки АН у Києві - 650 тис. томів.

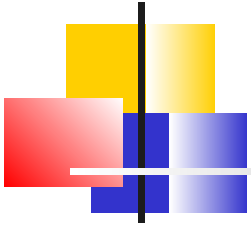
3. Українська культура в роки кризи авторитаризму.

- Не лише читацьке, а й офіційне визнання отримала дилогія В. Земляка «Лебедина згряя» і «Зелені Млини». У 1978р. В. Землякові посмертно була присуджена Державна премія УРСР в галузі літератури.

Василь Сидорович Земляк

3. Українська культура в роки кризи авторитаризму.

- В.С.Стус
- (1938-1985)

Пам'ятник Стусу у Вінниці

Меморіальна дошка на першому корпусі Донецького університету

3. Українська культура в роки кризи авторитаризму.

- На естраді панували співаки С.Ротару, Н.Яремчук, гумористичний дует Тарапуньки й Штепселя.

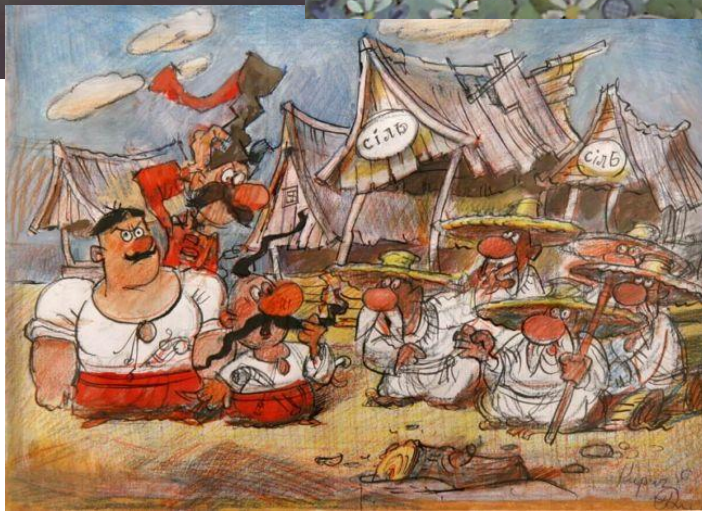
Н.Яремчук

дует Тарапуньки й Штепселя

3. Українська культура в роки кризи авторитаризму.

Підйом мультиплікації

3. Українська культура в роки кризи авторитаризму.

- Український кінематограф збагатили фільми Л.Бикова ("В бій йдуть одні старики" і "Ати-бати йшли солдати") і Р.Балаяна ("Польоти уві сні і наяву"). У центрі кінофільмів Л.Бикова - немеркнучий подвиг солдата Великої Вітчизняної війни

3. Українська культура в роки кризи авторитаризму.

Тетяна Яблонська
(1917-2005)

"Наш прекрасний Київ".

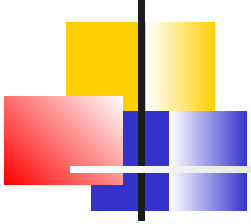

"Льон"

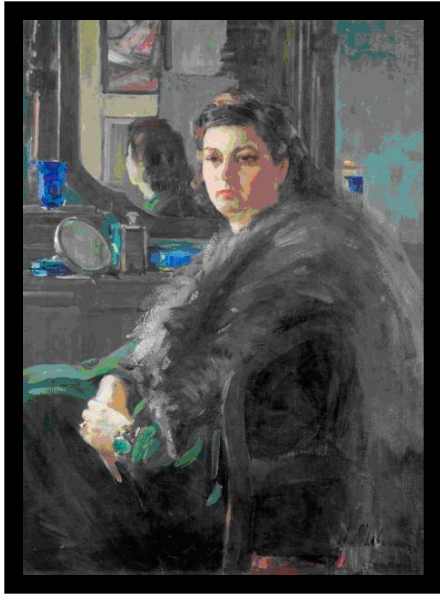
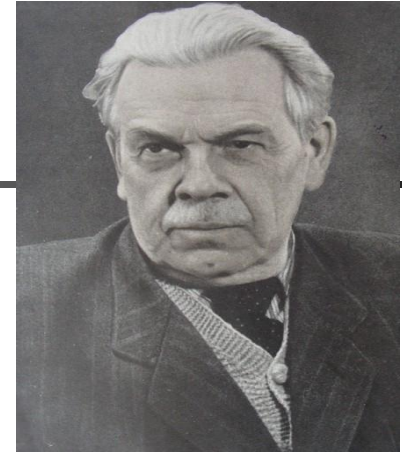

«Хліб»

3. Українська культура в роки кризи авторитаризму.

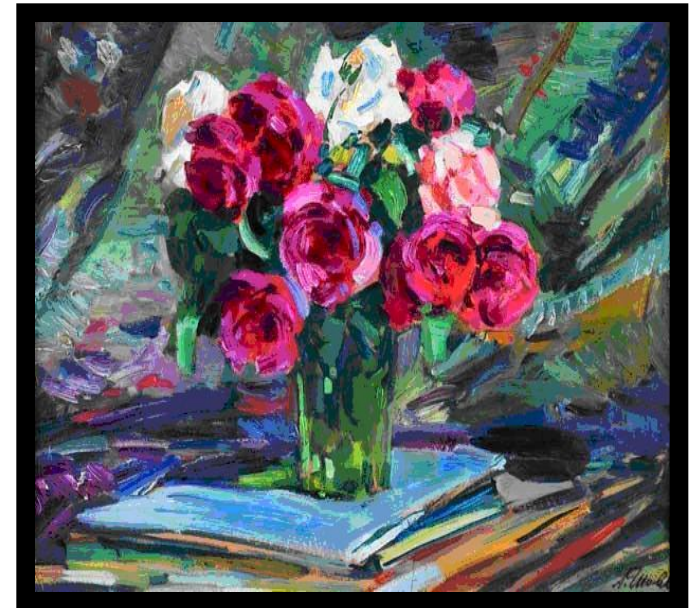
**Олексій
Олексійович
Шовкуненко**
(1884-1974)

« Портрет дружини »

«Над рікою»

«Троянди в зеленій вазі»
(1956)

3. Українська культура в роки кризи авторитаризму.

«Безсмертя»

- **Голембієвська Тетяна
Миколаївна**
- (1936 р.н.)

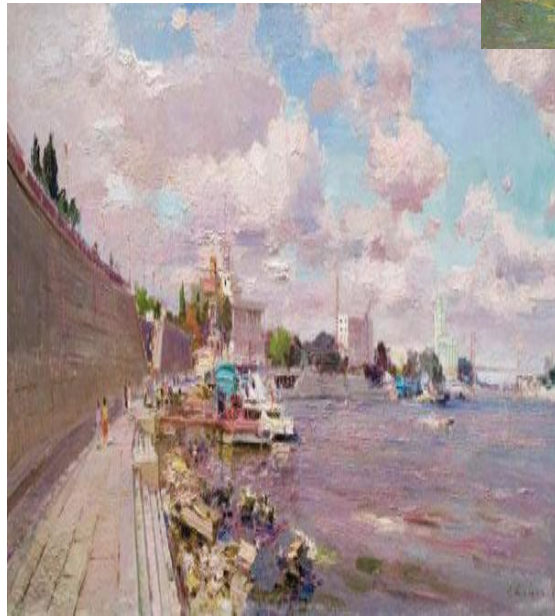
3. Українська культура в роки кризи авторитаризму.

Сергей Федорович Шишко (1911 – 1997)

«Над рікою»

«Набережна Дніпра»

«Зачиталась»

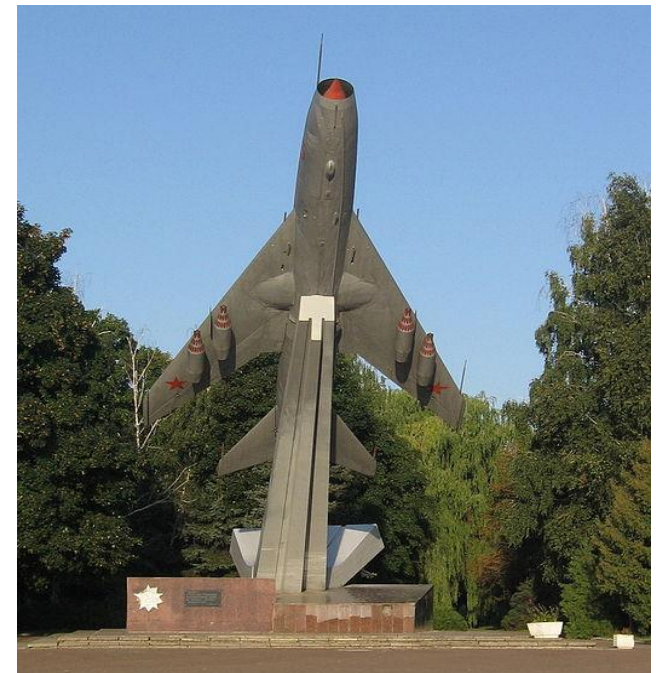
3. Українська культура в роки кризи авторитаризму.

- Лише в другій половині 1970-х років було споруджено 90 нових пам'ятників і монументів.

«Гармата-ветеран»
м.Херсон

Черкаський міський парк культури та відпочинку

3. Українська культура в роки кризи авторитаризму.

- на честь 1500-річчя Києва

